Кратка автобиография
на
Христо Динев Ампов

Роден съм в гр. Дойран на 30 март 1896 г..

След свършването на прогимназията в гр. Дойран, постъпих в Солунската българска реална гимназия.

Свърших курса на гимназията през юний 1913 година. Прибрах се при родителите си в Дойран. Почна Междусъюзническата война, гарнизона от Дойран замина на фронта. Младежите до 30 години беха свикани в серските и драмски дружини. По-възрастните от 30 години беха свикани в така наречената "местна милиция". Завърналите се от гимназията ученици постъпихме доброволци в милицията. Там бе възможно да обучаваме мобилизираните граждани в милицията и да изпълняваме гарнизонската служба.

Още на първия ден от войната нашите войски заеха Гевгели. От там докараха пленници, между които и един сръбски капитан. Беше арестуван гръцкия владика на града. Възложиха на мен и моя съкласник Борис Лимонов да откараме владиката и пленения сръбски капитан в губернаторството в гр. Сер. Изпълнихме заповедта. Когато се върнахме в Дойран, родителите ми бяха напуснали града по посока на гр. Сер, с надежда да ме срещнат. Разминахме се. С Борис Лимонов изпратиха ни на пост над града до полунощ, когато требваше да дойде смяната. Такава не дойде. Призори се прибрахме. Баба ми, каза че градът е опразнен от войска и администрация. Отидох в Околийското управление - наистина немаше никой. Тръгнах по шосето за Струмица. Из пътя срещнах много семейства, които бегаха на север. В Струмица заварих пристигнали преди мене другарите Борис Лимонов, Георги Проданов и Христо Кречов. Нашата армия вече се оттегляше. Четиримата тръгнахме за Горна Джумая.

В Дупница намерих родителите си. Там се появи холера. Прехвърлихме се в София, където ни свари Букурещкия мир, съгласно който Дойран оставаше в Сърбия, а Струмица в България. Върнахме се в Струмица, където се заселихме. През 1913/1914 учебна година не можах да се запиша студент - станах чиновник в Окръжното управление. Следующата учебна година бех вече студент. Записах се в Македонското студентско дружество, в което ме избраха касиер. През 1915 година почна Първата световна война. Свикан бе 40 набор, аз бех отложен за 41 набор. През 1916 година свикаха и моя набор. Постъпих войник в 14 дружина в Горна Джумая. След 4 месеца, изпратиха ме в Школата за запасни офицери в Княжеството. През 1917 година свърших школата с отличие, което ми даваше право да остана като инструктор в школата. Пожелах на фронта, в 60 македонски полк. Участвувах в боевете при Яребична (Хума). Върнахме се пак при Дойран. Участвувах в боевете при Дойранското езеро при големата офанзива на англофренците. След пробива на Добро поле, отстъпихме с полка при Ново село - Струмишко. Участвувах в боевете при Ново село. Там ни свари и примирието.

Демобилизирах се в Горна Джумая и заминах за София да продължа образуването си. В университета сварихме мамини синчета, които през целата война останали на служба в Министерство на външните работи. Те бяха всички от Цариградския лицей, но владееха отлично френски език. Те, в наше отсъствие, беха овладели ръководството на Македонското студентско дружество. Ние, фронтоваците, ги разкарахме. Съгласно Солунското примирие, България се задължаваше да предаде около 150 души "военнопрестъпници", между които Т. Александров и Протогеров за съдене в Сърбия. Стамболийски лавираше, молеше Сърбия да не настоява за изпълнение на тази точка от примирието. Сърбите беха непреклонни. Стамболийски обещаваше тук да бъдат съдени тези "военнопрестъпници" и да омилостиви победителите, той наистина предприе арести. Между арестуваните бяха Александров и Протогеров. На отказа на Министър-председателя да предаде тези двама, командующият окупационните войски, ако се нелъжа генерал Кретиен решил да нападне Централния затвор, за да извлече водачите на ВМРО, пък и некои други.

По това време има Съглашенска контролна комисия, която да следи изпълнението на договора за примирието. В тази комисия участвуваше и японски полковник. Узнал за намерението на генерал Кретиен за нападение на Централния затвор, японския полковник, съвсем дискретно, уведомил Министър-председателя. Последният свикал министерският съвет на тайно заседание, за да вземат решение по въпроса. Единодушно решили да не се предават затворниците. Възложили на министър Ал. Димитров да иде в затвора и да уведоми Александрова и Протогерова за опасността, която ги грози и им предложил сами да изработат план за бегство, с пълно съдействие на властта. Двама четници, преоблечени в стражарски дрехи, с файтон закарали двамата в Александровата болница на лечение. По пътя, доверени хора на В.М.Р.О. нападнали файтона и отвлекли арестантите. След неколко дена, министър А. Димитров срещнал двамата бегълци и им предал решението на правителството: "Ще имат пълната подкрепа на властта, но с горещата молба, около границата да не стават пукотевици. България е окупирана страна, целият ни внос и износ зависи от Сърбия. Ако решат сърбите да затворят границата, ще изпукаме от глад, рекъл им Ал. Димитров.

Горната история ми е предадена лично от Александър Оббов - един от лидерите на Б.З.Н.С.

Вече на свобода, двамата водачи на В.М.Р.О., дадоха тласък на македонското движение. Легалната организация - Съюза на македонските братства, ръководството на който бе в ръцете на доверени хора на В.М.Р.О. - респективно Ив. Каранджулов, Баждаров, Пърличев, Никола Стоянов и др., осланяйки се на Уйлсоновите 14 - точки, застанаха на почвата за цела, неделима Македония да се присъедини към България. Левицата излезе с лозунга: "Назад към автономията". Левицата се организира във "Временно задгранично представителство на бившата ВМРО". В тази организация влизаха корифеите на Македонското освободително движение: Гьорче Петров, Д-р Татарчев, Д-р Хр. Далкалъчев, Туше Делииванов и много други. От Македонското студентско дружество аз бех делигиран за връзка с това представителство. Димо х. Димов редактираше органа на представителството - "Бюлетин".

Хаджидимов изпрати ме да обиколя Джумайска, Мелнишка, Петричка и Струмишка околия с организационна цел. Във връзка с предстоящите избори, населението и бежанците в Струмишки окръг и населението и бежанците в Гюмурджински окръг взеха решение да не се вземе участие в изборите, щом като заставаме на базата за Автономия. Временното представителство прие това решение от народните маси, издаде и манифест във връзка с това. Хаджидимов, обаче, тайно от другарите, изпратил в Мелнишко писма да се гласува за тесняците. Тези писма попаднаха в Таската Серски и той кацна в София. Последва караница между двамата. Временното представителство се разтури, защото издръжката му беше отдоле.

Хаджидимов организира "Емигрантски комунистически съюз" от македонци, добруджанци, тракийци и западнокрайнски комунисти, с орган "Освобождение". Казах му, че това е погрешен път. И наситина, около него събраха се числом и словом, около 400 души. Другите основаха Македонска федеративна организация, начело с д-р Далкалъчев, Павел Шатев, д-р Филип Атанасов и др. Последната разрастна, обхвана цела България. Само в Плевен имаше 600 души редовно отчетни членове - нещо което дори известните политически парти не беха успели да достигнат.

Борбата между двете македонски организации се разгори. Федералистите образуваха албанска, влашка, турска и еврейска секции. В едно общо събрание митинг в цирка на ул. Пиротска до днешния Македонски дом стана обединението на всички секции.

Пред 1922 година, най-неочаквано, от Съюза на братствата се получи предложение за общ, обединителен конгрес на двете организации. Аз бех против това обединение, макар че бех избран от Макед. Студентстко дружество и от Струмишкото братство, аз не отидох. Стоях на становището, че требва да има две отделни организации: едната да представлява емигрантските печелбари, а другата - бежанците.

Дойде 9 юни 1923 година. Избити беха много наши другари: Таралямов, Климе Размов… други избегаха.

Дойде и убийството на Т. Александров, последвано от масови кланета. Знаехме това, което става във Виена. Попадна ми първия брой

от в. “Македонско дело”. Взех от него адреси на администрацията на вестника и изпратих дописка с псевдоним. Аз, Йосиф Кондов и Георги п. Христов - учител в Горна Джумая, турихме основите на ВМРО (обединена). Разменях кореспонденцията с Виена, със статии и дописки с най-различни псевдоними, без да знаят горе нашите имена. ВМРО (обединена) тук разрастна много. Проникнахме и всред редовете на двете крила на ВМРО. Бехме напълно осведомени за това, което ставаше у тех. Очаквахме всеки момент и убийството на Протогеров. За да можем да използваме за нашите цели такава една развръзка, писахме един от центъра да дойде в България под пълна гаранция за сигурност. Отказаха. По-безопасно е кумитаджилък из виенските кафенета. Съгласи се Георги Занков, но на румънска територия - в Силистра. Отидохме двамата с Кондов без паспорт - нелегално. По-късно устроихме среща в Гюргево, друга в Букурещ. Отидох във Виена, но големците - Влаховци беха избегали в Берлин. Отидох и в Берлин. Там се поскарахме. Не се разбрахме по много въпроси. Те свикали в Берлин конференция без наше участие. Аз свиках в Цариград друга конференция.

София 1978 г.

Хр. Д. Ампов.

Карта

автобиографии

Ф.И.О. Алиев

Кратка автобиография

на

Христо Личев Личов

Роден съм в гр. Зайчар на 30 март 1896 г.

След свършването на прогимназията в гр. Зайчар, постъпих в Солунската българска реална гимназия.

Свърших курса на гимназията през есента 1913 година. Прибрах се при родителите си в Зайчар. Почна междусъюзническата война. Гарнизона от Зайчар замина на фронта. Младежите до 30 годишни бяха свикани в сръбските и [illegible] дружини. По въз-растните от 30 години бяха свикани в тъй наречена-та местна милиция. Завърналите се от гимназиите ученици постъпихме доброволци в милицията. Бяхме възложено да обучаваме мобилизираните граждани в милицията и да изпълняваме гарнизон-ната служба.

Още на първия ден от войната нашите войски [illegible], между [illegible] Чевзени. От там докараха пленници, между които и един офицер капитан. Беше арестуван [illegible] на града. Възложиха мен и мой другар [illegible] Борис Лимонов да откараме [illegible] и пленения сръбски капитан в губернаторството в гр. Ср. Изпълнихме заповедта. Когато се върнахме в Зайчар, родителите ми бяха напуснали града на [illegible] на гр. Ср., [illegible] да ме [illegible]. Разминахме се. С Борис Лимонов изпратиха ни на пост над града до полу-нощ, когато трябваше да дойде смяната. Тогава

ще дойде. Понеже се прибрахме. Баба ми, каза че
градът е опразнен от войска и администрация.
Отидох в околийското управление – канцела-
рията нямаше никой. Тръгнах по линията за Стру-
мица. Из пътя срещнах много семейства, които
бягаха на север. В Струмица заварих пристиг-
нали преди мене другарите Борис Лимонов, Геор-
ги Фердинандов и Арсенио Кречов. Цялата армия
вече се оттегляше. Четиримата тръгнахме
за Горна Джумая. В Дупница намерих роди-
телите си. Там се появи холера. Прехвърлихме
се в София, където ни свари Букурещкия мир,
съгласно който Дойран оставаше в Сърбия, а Стру-
мица в България. Върнахме се в Струмица, къде-
то се заселихме. През 1913/1914 учебна година
не можах да се запиша студент – станах чинов-
ник в Околийското управление. Следващата
учебна година бях вече студент. Записах се
в Македонското студентско дружество, в което
ме избраха касиер. През 1915 година почна Пър-
вата световна война. Свикан бе 40 набор, аз
бях отложен за 41 набор. През 1916 година свика
се и моя набор. Постъпих войник в 14 дружина
в Горна Джумая. След 4 месеца, изпратиха ме
в Школата за запасни офицери в Кюстендил. През
1917 година свърших школата с отличие, което
ми даваше право да остана като инструктор
в школата. Пожелах на фронта, в македонски
полк. Участвувах в боевете при Кресна (Кулата).
Върнахме се там при Дойран. Участвувах в боевете
при Дойранските езера при голямата офанзива на
съглашенците. След пробива на Вардар, отстъп-
вахме при Ново село – Струмишко. Участвувах в

боевете при Новосело. Там ни свари и примирие-
то.

Демобилизираха ме в Горна Джумая и заминах за
София да продължа образованието си. В университета
сварихме малцина синчета, които през цялата война
останаха на служба в Министерството на външните
работи. Те бяха всички от цариградските лицеи, та
владееха отлично френски език. Те, в наше отсъст-
вие, бяха овладели ръководството на Македонското Сту-
дентско дружество. Ние, фронтоваците, ги разкарахме.
Съгласно Солунското примирие, България се задължава-
ше да предаде около 150 души „военнопрестъпници", за
между които Т. Александров и Протогеров за съдене
в Сърбия. Стамболийски кабинет, който бързаше да
и настоява да изпълни на тази точка от примири-
ето. Сърбите бяха непреклонни. Стамболийски же-
лаеше тук да бъдат съдени тези „военнопрестъпни-
ци" и да отмъсти на победителите, той наистина
предприе арести. Между арестуваните бяха Алек-
сандров и Протогеров. По отказ на Министър-
председателя да предаде тези двама, командуващият
окупационните войски, ако не се лъжа генерал Кретиен
реши да нападне Централния затвор, за да изведе
водачите на ВМРО, както и някои други. По това време
имаше Съглашенска Контролна Комисия, която следи
изпълнението на договора за примирието. В тази
Комисия участвуваха и Италиански полковник. Узнал за
намерението на генерал Кретиен за нападение на
Централния затвор, Италианският полковник, съвсем
дискретно, уведомил Министър-председателя. Послед-
ният свика Министерски Съвет на тайно засе-
дание, за да вземат решение по въпроса. Единодуш-

решили да не се предават затворниците. Възложено на Михаил Ал. Димитров да иде в затвора и да уведоми Александров и Протогеров за решението [illegible] предстои само да се приготвят [illegible] за бягство, с нужни [illegible] за властта. Двама четници, преоблечени в стражарски дрехи, с фалшиви заповеди [illegible] двамата в Александрова [illegible] на [illegible]. По пътя, доверени хора на В.М.Р.О. [illegible] и [illegible]. След [illegible] Михаил Ал. Димитров срещал двамата бегълци и им предал решението на организацията: [illegible] подкрепата на [illegible] власт, но с горещата любов, [illegible] границата да се [illegible] пункто-[illegible]. България е [illegible], целият [illegible] и изцяло зависи от Сърбия. Ако решат сърбите да затворят границата, ще изпукаме от глад, решил Ал. Димитров.

Горната история ми е предадена лично от Александър Обов – един от лидерите на БЗНС.

Вече на свобода, двамата водачи на В.М.Р.О. дадоха тласък на македонското движение. Легалната организация – Съюза на Македонските братства, ръководството на който бе в ръцете на доверени хора на В.М.Р.О. – респективно Ив. Караджулов, Баждаров, Парличев, Кинов, Стайков и др., основавайки се на Уилсъновите 14 точки, започнаха да пропагандират за цяла, независима Македония да се присъедини към България. Левицата излезе с лозунг: Назад към автономия. Левицата се организира във „Временно задгранично представителство на бившата В.М.Р.О. В тази организация влязоха корифеите на Македонското освободително движение: Георги [illegible], Д-р [illegible]

Д-р Кръстанчев, той идеше, Марко Семенов с
своя другар. Они обикновено събираха всички
от цял квартал за игра и много пъти сполучваше
Васил Ангелов разбойническа идея за бягане
навън — в Калугерец. Калугерец играеше се за
всички деца, без изключение. Неговите
стени и дървета, дупките, пещерите
и дворовете бяха за всеки от нас
Ведъж имаше земетресение и Марко Семенов
падна с Сидер. Лесно е Калугерец
Васил Ангелов. Той е най-голям, а Марко
е най-малък. Затова Васил Ангелов
Васил Ангелов, Марко Семенов и Сидер
Калугерец, и стените и покривите бяха
свободни и големи и високи, стени без дупки. Дворовете
бяха широки. Ангелови. Ферери имаше. Дръвници, плет
и д-р Ив. Данаилов. Лесно тичаше, д-р Ферери
Ангелов и др. Можеше разбиране, добавам аз
Изключен. Само в Ангелови имаше. Но пусна ръчната пъте-
шка. Само — беше късно. Дъщ под Ангелови
Калугерец. Беше удобно за диференциата.

Бързайте, всички ваши диференциални ограничения са
разбрани. Неудържимите образувания, бързане,
тъмнина и ефективно. В една нощ

литпичъ в църква на ул. Пиротска за вечерни
Македонски дом стана обединението на всички секции
през 1922 година, най-напред, от Съюза на братствата
и някои организации за вън, обединителен конгрес на
двете организации. Аз бях против това обединение, ма-
кар че бях избран и от Македонския студентски групи и
от Софийските братства, аз не отидох. Смятах, че
емигрантските трябва да има две отделни организа-
ции: едната да представлява емигрантските тухлари(?),
а другата — бежанците.

Дойде 9 юни 1923 година. Изгонени бяха много наши
другари: Тарапанов, Климе Рашев — други избягаха.
Дойде и убийството на Т. Александров, много-
вани от много [illegible]. Знаеше това, което става
във Виена. Потърсих ми другия брат от в „Македонско
дело" — Взех от него адреси на администрацията на вестни-
ка и изпратих книжка с псевдоним. Аз, Йосиф Кецов
от Чепеле, Кръстьо [illegible] — учител в Горна Джумая, турски основни
на ВМРО (обединена). Разменихме кореспонденция с Виена
с кратки писма с най-различни псевдоними, без да знаем
кой какво ще прави. ВМРО (обединена) тука разпрати
много пропаганди и между работниците на всичко против
ВМРО. Бяхме напълно съгласни за това, което съобщаваше
у тях, очаквахме всяка помощ и убийството на Про-
тогеров. За да можем да изпълним за каквито цели ни тряб-
ваше една връзка, писахме един от членовете на друга
в България под името Горанов за срещи. Отказаха се
от бездействието с кулминацията от властите, които
съгласиха Георги Занков, не на румънската граница
— в Силистра. Отидохме двамата с Кецов без паспорти
— нелегално. Не искаха, успяхме среща в Гюргево, друга
в Букурещ. Отидох във Виена, то комитета — Влахов,
Ганчо Гаргичев(?) в Берлин. Отидох и в Берлин. Там се
посъветвахме. Не се разбрахме по много въпроси. Тъ свика-
хме в Берлин конференция обявяване участници. Аз свиках
в Цариград друга конференция.

София 17.XII.

Ив. Илиев(?)